



Úspěchy
projektu u nás i v
zahraničí



Jednání
s krajskými úřady
byla zahájena



Výsledky
participativních
seminářů



Sedm let Jedné přírody

Bilancování, úspěchy a nové výzvy

Milé čtenářky a milí čtenáři noviniek, když jsme před zhruba sedmi lety začali uvažovat o využití nástroje integrovaných projektů LIFE, jen stěží pro nás bylo představitelné, jak pestrá škála aktivit může podporovat výkon státní správy na úseku ochrany lokalit soustavy Natura 2000. Tým Jedné přírody nám umožnil zaměřit se na řadu témat, které bychom v rámci tehdejších kapacit nebyli schopni pokrývat, a ačkoliv v mnoha oblastech se jedná o učení za pochodu a některé představy, které jsme měli při psaní projektu, se v praxi ukazují jako větší výzva, než bylo možné odhadnout, jistě se dá říct, že projekt v momentě vstupu do své třetí fáze funguje dobře. O tom svědčí i nemalý zahraniční zájem dalších projektů o sdílení našich zkušeností či uznání od agentury CINEA, která Jednu přírodu na konci minulého roku označila za jeden z TOP 10 příkladů úspěšné implementace integrovaných projektů.

Chtěl bych proto na tomto místě poděkovat těm kolegům a kolegyním, kterým na Jedné přírodě záleží, a kteří mají chuť její náplň překlápět z textu projektové žádosti do ochranné praxe. I díky nim investujeme do péče o lokality soustavy Natura 2000 na základě systematictějšího uvažování o jejich cílech cca 19 milionů Kč ročně, stejně tak každý rok zintenzivňujeme spolupráci s vlastníky a uživateli pozemků v chráněných územích mimo jiné prostřednictvím stovek smluv řešících ochranu jejich přírodních hodnot.

Aktivity plánované do následujícího roku dávají tušit, že na zpomalení tempa nebude mnoho prostoru. Pokračovat budou i setkání s krajskými úřady ohledně praktického zajišťování péče o evropsky významné lokality na základě hodnocení jejich stavu, nadále budou probíhat též školení a vzdělávání pracovníků ochrany přírody v odborných tématech i v komunikačních dovednostech. Ve spolupráci s FORUM Institut bychom rádi uspořádali konferenci k tématu financování soustavy Natura 2000 a čeká nás též třetí jednání Národní platformy pro ekosystémové služby, které by mělo být dalším impulsem pro zasazení tohoto tématu do státní správou uchopitelného kontextu. Ke zviditelnění konceptu také v nemalé míře přispěl velmi pěkný a poučný film Hodnoty přírody, který vznikl v rámci našeho projektu, a který, jak zřejmě mnoho z Vás ví, získal i ocenění na mezinárodním festivalu Agrofilm 2023. Věřím, že to není poslední významný úspěch našeho projektu.

Tak tedy do poslední fáze projektu vše dobré nejen týmu Jedné přírody, ale i přírodě samotné.

Za projektový tým Petr Havel
člen Řídícího výboru projektu Jedna příroda

OBSAH

3 Jedna příroda mezi 10 nejlepšími LIFE projekty za rok 2023

4 Řízené vypalování jako management: Jak oheň bezpečně použít a jeho vliv na různá společenstva

Projektoví pracovníci se sešli v Nasa-vrkách na teambuildingu

5 Jednání s krajskými úřady jsme zahájili návštěvou Libereckého kraje

Výsledky participativních seminářů: známe nejpreferovanější ekosystémové služby v zájmových lokalitách i ES, které si dle stakeholderů nejvíce konkurují

6 Šestá monitorovací mise naposledy v původním nastavení

Podporujeme odborné výzkumy zaměřené na problematiku péče o biotopy i druhy

7 Zprávy, které nás zaujaly...

Jedna příroda nyní i na YouTube a Facebooku

Hodnoty přírody získaly cenu na filmovém festivalu Agrofilm

Vyhlášení CHKO Soutok je jedním z velkých plus pro přírodu roku 2024

Dobré zprávy pro biodiverzitu: nařízení o obnově přírody má zelenou

Vyhlášen Pták roku 2024

Novinky projektu Jedna příroda, resp. Integrovaného projektu LIFE pro soustavu Natura 2000 v České republice, číslo 5, vydalo Ministerstvo životního prostředí 4. března 2024.

Fotografie na obálce: Pastva velkých kopytníků (Exmoorský pony a pratur) v NPR Stará a Nová řeka Foto: Johana Drliková
Údaje a informace v něm uvedené vyjadřují názor či stanovisko pouze projektového týmu, tj. Ministerstva životního prostředí, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Biologického centra Akademie věd ČR – Výzkumná infrastruktura SoWa, Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR. Evropská komise není odpovědná za jakékoliv použití informací, které tento leták obsahuje.



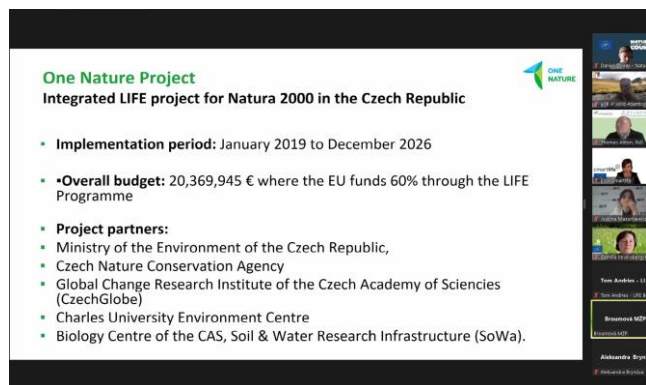
Spolufinancováno
Evropskou unií



Jedna příroda mezi 10 nejlepšími LIFE projekty za rok 2023

Rok 2023 byl pro projekt Jedna příroda významný z hlediska mezinárodních vztahů. Začaly nás oslovovat evropské LIFE projekty, abychom s nimi sdíleli naše metodiky a zkušenosti.

V březnu jsme se zúčastnili Welcome meetingu pro nově začínající integrované LIFE projekty, kde jsme představili naše vedení komplementárních projektů.



Představení vedení komplementární projektů v projektu Jedna příroda na Welcome meetingu pro začínající LIFE projekty

V červnu následovalo setkání s kolegy z národních kontaktních míst programu LIFE za účasti zástupců projektu Jedna příroda, které se konalo v Estonsku.



Zástupci národních kontaktních míst programu LIFE v Estonsku

Další významnou událostí pro nás byla pozvánka do Bruselu na Druhý summit Natura 2000 od bavorského projektu LIFE Living Natura 2000. Summit byl zaměřený na komunikaci a zvyšování povědomí o přínosech soustavy Natura 2000.

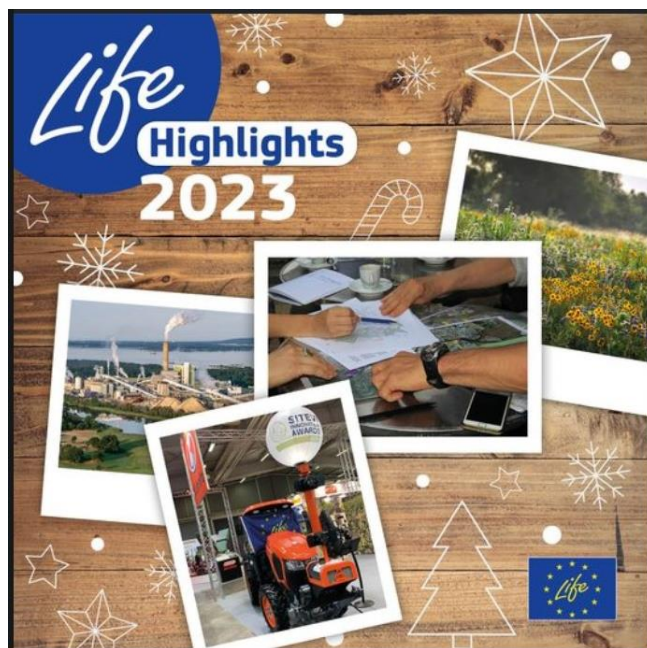
Součástí naší prezentace byla mimo jiné již zmíněná metodika vedení komplementárních projektů a také ukázka z dokumentárního filmu Hodnoty přírody.



Martina Janů Mrnková (MŽP) představuje komunikační nástroje projektu Jedna příroda na Druhém summitu Natura 2000 v Bruselu.

Zatím největšího uznání se nám dostalo koncem roku, kdy nás CINEA (Evropská výkonná agentura pro klima, infrastrukturu a životní prostředí) označila v LIFE Highlights 2023 jako jeden z top 10 LIFE projektů z celé EU uplynulého roku.

Ocenila naší práci na zlepšení stavu přírodních stanovišť a druhů soustavy Natura 2000, mezi kterou patří i efektivní a inovativní managementová opatření, osvěta, školení zaměstnanců orgánů ochrany přírody a stanovení priorit v ochraně přírody.



Projekt Jedna příroda v LIFE Highlights 2023

Řízené vypalování jako management

Jak oheň bezpečně použít a jeho vliv na různá společenstva

V druhé polovině dubna 2023 proběhl v Jítravě u Rynoltic seminář *Oheň: dobrý sluha?* Jeho cílem bylo seznámit účastníky se specifiky a principy řízeného vypalování jako formy managementu zejména pro nelesní biotopy, který má příznivý vliv na biodiverzitu, ale může fungovat i jako prevence velkých nekontrolovaných požárů, jakým byl např. ten v NP České Švýcarsko.

První den byli účastníci seznámeni s vlivem ohně na rostlinná i živočišná společenstva, průběhem požáru v NP České Švýcarsko i platnou legislativou. Následoval blok o zkušenostech s řízeným vypalováním u nás, který byl zakončen příspěvkem Stefana Kleina, jenž se v Německu věnuje řízenému vypalování již více jak 10 let a jenž shrnul poznatky z historie, požárové ekologie, vlastních zkušeností a vědeckých výzkumů.

Druhý den pokračoval seminář exkurzí přímo do požárem zasažené oblasti Mezní louky a Gabrieliny stezky, kde se účastníci mohli na vlastní oči přesvědčit, jak rychle spále-



Účastníci semináře s prohlídkou spáleniště v NP České Švýcarsko

niště již 9 měsíců po požáru obsazují semenáčky buků a dalších dřevin, ale také které stromy podlehly a jiné naopak ničivý živel přečkaly.

Sešli se projektoví pracovníci

Teambuilding v Nasavrkách

V polovině září proběhlo první neformální teambuildingové setkání pracovníků Jedné přírody. V prostorách SOUV Nasavrky jsme zahájili naše setkání povídáním o CHKO Železné hory a dověděli jsme se i zajímavé informace ze života včel.

Odpoledne jsme se pak rozdělili na dvě skupiny, kdy první se vydala na exkurzi do EVL Krkana – Strádovské peklo, zatímco druhá si sbalila holínky a náčiní a vydala se do EVL Zubří.

Zde se podařilo zrealizovat několik managementových opatření: vyřezávání náletových dřevin, zvětšení a vyhloubení několika tůň či vytrhání plevelu na podporu růstu vřesu. Den jsme zakončili grilováním i zpěvem u kytary.



Po směru hodinových ručiček: Hloubení nové tůně, zvětšení tůně v EVL Zubří, společné foto projektového týmu

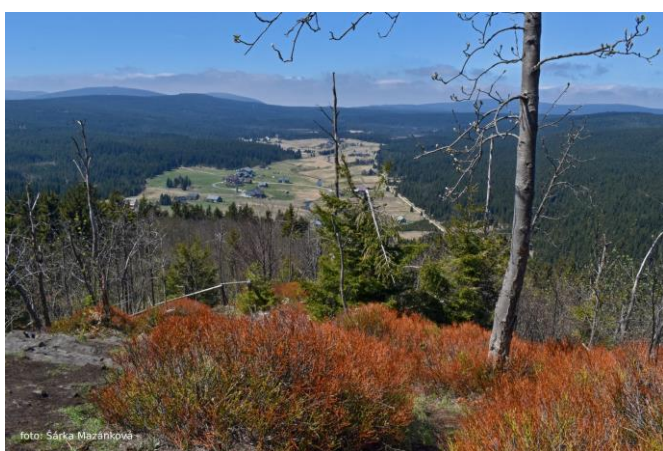


Jednání s krajskými úřady

Zahájeno návštěvou Libereckého kraje

Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny zahájilo jednání s krajskými úřady o hodnocení stavu předmětů ochrany evropsky významných lokalit (EVL) soustavy Natura 2000. Prvním krajem, kde proběhlo jednání, byl KÚ Libereckého kraje.

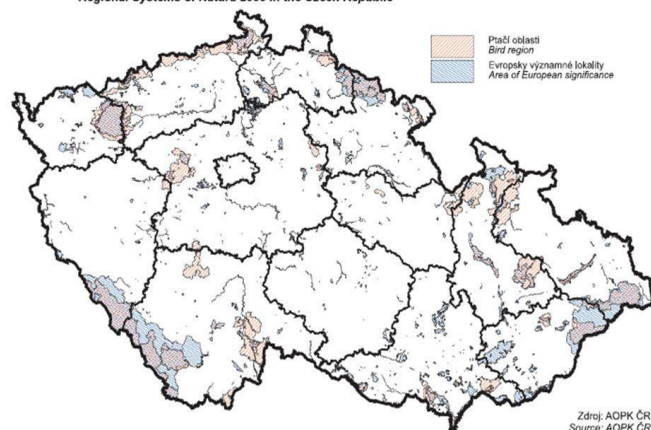
Tato jednání se v rámci projektu *Jedna příroda* uskuteční na všech krajských úřadech. Jejich náplní je zejména diskuse o problematických lokalitách, příčinách nepříznivého stavu přírodních stanovišť nebo druhů a praktických otázkách zajišťování ochrany lokalit. Cílem je potom určit překážky k dosažení dobrého stavu předmětů ochrany a řešit možnosti jejich odstranění.



EVL Bukovec

Zástupci Libereckého kraje představili řadu projektů, kterými směřují ke zlepšení stavu konkrétních přírodních stanovišť či biotopu druhů – za zmínku stojí budování tůň pro obojživelníky z OPŽP v EVL Cihelenské rybníky či projekt zaměřený na stržení drnu a výřez náletových dřevin v EVL Červený rybník.

Obr. B5.1.3 Území soustavy Natura 2000 v ČR
Regional Systems of Natura 2000 in the Czech Republic



Zdroj: AOPK ČR
Source: AOPK ČR

Území ČR je rozděleno na 14 krajů, každý z nich má jeden krajský úřad, který mj. vykonává státní správu v přenesené působnosti na úseku ochrany lokalit soustavy Natura 2000

Výsledky participativních seminářů:

Známe nejpreferovanější ekosystémové služby v zájmových lokalitách i ES, které si dle stakeholderů nejvíce konkurují

V květnu a červnu 2023 se v zájmových lokalitách (Třeboňsko, Křivoklátsko, Slavkovský les) uskutečnila 3. série participativních seminářů.

Účastníci v homogenních skupinách (rozdělení podle svých profesí – starostové, úředníci, zemědělci, lesníci, podnikatelé, zástupci ochrany přírody, zástupci za turismus) vyplňovali pracovní listy, v nichž bylo několik otázek zabývajících problematikou „trade-offs“ v krajině z pohledu stakeholderů neboli jaké ekosystémové služby (ES) si v zájmových lokalitách konkurují?

Dalším cílem bylo také odhalit postoje konkrétních skupin stakeholderů k ES

poskytovaným přírodou v lokalitách.

Nejčastěji zmiňovanou dvojicí navzájem si konkurujících služeb byly ES *Produkce materiálů* a *Vytváření a udržování habitatů*, následovány byly dvojicí *Potrava a krmivo* oproti službě *Vytváření a udržování habitatů*. Třetím nejčastěji uváděným trade-offem byla dvojice služeb *Fyzické a duševní zážitky* a *Produkce materiálů*.

Naopak nejvíce preferovanou ES ve všech třech lokalitách je *Regulace množství a odtoku vody*, za kterou těsně následovala služba *Zachování budoucích možností*, dále následovaly služby *Učení a inspirace*, *Regulace kvality vody* a *Tvorba a udržování habitatů*.

Závěrem semináře jsme účastníky požádali, aby se několika málo slovy pokusili charakterizovat, čím budou jejich zájmová území významná v budoucnosti (v r. 2050).

identita
kvalitní ovzduš
harmonie rašeliniště
rekreace ochrana přírody
zachovalá krajina
člověk a příroda
budoucnost vodáři rybníky
život rozmanitost

Odpovědi na otázku: Čím bude krajina Třeboňska/ Křivoklátska/Slavkovského lesa významná v roce 2050?



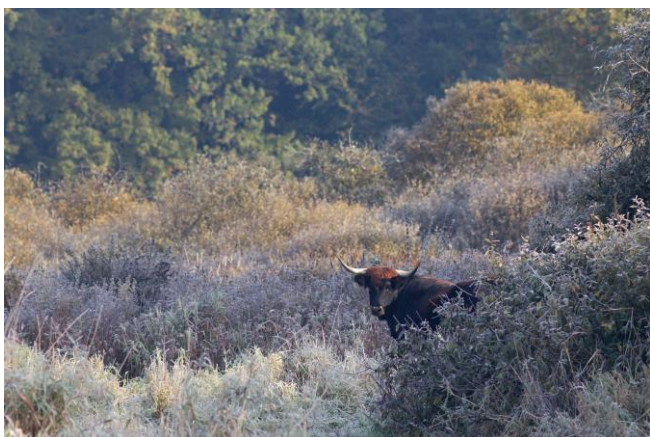
Šestá monitorovací mise

Naposledy v původním nastavení

Nejdůležitější každoroční setkání projektových pracovníků, monitorovací mise, proběhlo ve dnech 16. – 18. října v CHKO Třeboňsko. Oproti předchozím ročníkům bylo toto setkání jedinečné z důvodu návštěvy Giulie Carboni, desk officerky z Evropské výkonné agentury pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA), kvůli které byla celá mise vedena v anglickém jazyce.

Tuto výzvu jsme pojali také jako přípravu na závěrečnou konferenci se zahraniční účastí a je zapotřebí podotknout, že všichni garanti se úkolu zhostili statečně a své aktivity bez škobrtnutí odprezentovali.

Během terénní části jsme navštívili lokality spásané velkými kopytníky (divokými koňmi a pratury), prořezávané na



Pratura v NPR Stará a Nová řeka

podporu tesaříka obrovského a páchníka hnědého, či využívané jako hnízdiště a odpočívadlo tažných ptáků.

Říjnová mise byla zároveň poslední misí v původním každoročním nastavení, v roce 2024 monitorovací mise neproběhne a projektoví pracovníci se s monitory znovu setkají až na konci projektu.



Společná fotografie účastníků monitorovací mise

Podporujeme odborné výzkumy

Zaměřují se na problematická témata péče o biotopy i druhy

Během uplynulých dvou let projekt Jedna příroda podpořil zpracování hned pěti odborných studií.

První dokončenou studií je **Zhodnocení dopadů nekontrolovaného příkrmování veřejností na populaci sysla obecného a vhodnosti takových populací pro repatriační účel.**

Druhou dokončenou studií je **Vliv frekvence a způsobu seče na druhovou diverzitu cévnatých rostlin v suchých trávnících.** Třetí dokončenou studií je **Obnova degradovaných luk v lokalitě Slovácké lúky v k. ú. Lednice.**

V loňském roce bylo zahájeno zpracování studie **Faktory ovlivňující ekosystém štěrkopískového jezera, návrh metodiky pro vyhodnocení jeho stavu, možnosti predikce jeho vývoje a managementu s ohledem na udržení/obnovení jeho dobrého ekologického stavu.**

Poslední zahájenou studií je **Vyhodnocení stavu přirozených lesních porostů v EVL Rejvív v průběhu kůrovcového rozpadu, srovnání s EVL Praděd (NPR Rašeliniště Skřítek).**

Všechny tyto studie nechala zpracovat AOPK ČR na základě vyhodnocení potřeb pro zajištění péče o různé biotopy.



Příkrmování sysla obecného veřejností

Zprávy, které nás zaujaly...

Jedna příroda nyní i na YouTube a Facebooku

Trendy v online světě se mění a zároveň máme v projektu již pěknou sbírku informací, které je možné sdílet nejen s profesionální ochranářskou komunitou, nýbrž i s laickou veřejností.

Proto jsme od dubna 2023 přidali k X (dříve Twitter) také projektový profil na [Facebooku](#) a [YouTube](#).

Na Facebooku zveřejňujeme články z našich stránek, ale také další informace o projektu (např. o jednotlivých aktivitách) či informace, které s projektem jinak souvisejí.

Na YouTube naleznete kromě dokumentu [Hodnoty přírody](#) a navazujících videí o ekosystémových službách také další projektová videa, která budou průběžně vznikat. Prvním takovým videem je [rychlý souhrn](#) toho, co se v projektu stalo v roce 2023.



Hodnoty přírody získaly cenu na filmovém festivalu Agrofilm

Náš dokument [Hodnoty přírody](#) získal ve slovenské Nitře prestižní cenu FAO (Organizace pro výživu a zemědělství Spojených národů).

FAO tak oceňuje přístup, s jakým dokument představuje ekosystémové služby a jejich hodnotu divákovi, který tak může získat povědomí o způsobech vyčíslení kvalitativních i kvantitativních přínosů přírody.

Vyhlášení CHKO Soutok je jedním z velkých plus pro přírodu roku 2024

Koncem loňského roku skončilo připomínkování návrhu záměru na vyhlášení chráněné krajinné oblasti Soutok.

V souvislosti s vyhlášením CHKO se připravuje či již realizuje řada projektů a programů. Jedná se například o obnovu vodního režimu lužní krajiny na soutoku Moravy a Dyje, řešení úhynů ryb pod Novými Mlýny, prevence komářích kalamit, likvidace invazní ambrozie v Podluží, péče o krajinné struktury Lednicko-valtického areálu, obnova Slováckých luk, návštěvnická infrastruktura nové CHKO Soutok či úprava hranic EVL.

Dobré zprávy pro biodiverzitu: nařízení o obnově přírody má zelenou

Evropský parlament finálně [odsouhlasil](#) nařízení o obnově přírody. Pro návrh hlasovalo 329 europoslanců, proti jich bylo 275 a 24 se zdrželo hlasování. Nařízení bylo schváleno v dohodnutém kompromisním znění, přestože do poslední chvíle narůstal tlak na úplné odmítnutí návrhu. Podané pozměňovací návrhy ale nezískaly potřebnou většinu.

Nařízení o obnově přírody je zastřešujícím právním předpisem v oblasti ochrany biodiverzity na úrovni EU. Hraje klíčovou roli pro naplnění Strategie EU v oblasti ochrany biologické rozmanitosti do roku 2030. Česká republika sehrála ve vyjednávání důležitou roli zejména v jeho počátku a dlouhodobě podporovala přijetí realistického a vyváženého textu, který umožní obnovu přírodních ekosystémů v souladu s potřebami společnosti.



Vyhlášen Pták roku 2024

Česká společnost ornitologická (ČSO) vyhlásila [ptákem roku 2024 rehea domácího](#). Ačkoliv se jedná o u nás běžný druh, je u něj pozorována změna chování v návaznosti na klimatickou změnu. Dříve tažný druh je u nás totiž stále častěji pozorován i přes zimu.





Péče o chráněná území soustavy Natura 2000 přináší prospěch přírodě i lidem.

Dílčí cíle projektu Jedna příroda:

1. Je znám a vyhodnocen **stav předmětů ochrany** v jednotlivých lokalitách.
2. Jsou stanoveny **priority ochrany přírody** pro fenomény chráněné podle směrnic o stanovištích (přílohy 1 a 2) a o ptácích pro lokality ve správě AOPK ČR.
3. Nejvýznamnější **vlastníci a uživatelé pozemků** v lokalitách ve správě AOPK ČR znají cíl a způsob ochrany těchto lokalit a chápou související náklady a přínosy.
4. Na základě principů managementového cyklu jsou **prováděna vhodná a potřebná opatření** vedoucí k zachování nebo zlepšení stavu biotopů a druhů v lokalitách.
5. Je zaveden systém **hodnocení dopadů péče** na lokalitách ve správě AOPK ČR.
6. **Plánovací dokumentace** pro lokality, u kterých vyvstala potřeba změny, je aktualizována v souladu s výsledky tohoto projektu.
7. Jsou **kvantifikovány přínosy**, které společnosti poskytuje přírodní kapitál (ekosystémy) soustavy Natura 2000, i **náklady** související se zajištěním soustavy Natura 2000.
8. Pracovníci orgánů ochrany přírody znají **dobrou praxi** při péči o lokality a ovládají potřebné procesy a postupy.
9. **Finanční prostředky** dostupné pro péči o lokality jsou efektivně využívány.
10. Veřejná správa má k dispozici výstupy projektu, které jsou převedeny do podoby **doporučení pro naplňování v praxi**.
11. **Veřejnost** je seznámena s cíli a způsoby ochrany lokalit a chápou související náklady a přínosy.